

Na osnovu člana 315. tačka 3. Ustava Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Predsedništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije izdaje

Ukaz o proglašenju Zakona o ratifikaciji Konvencije Međunarodne organizacije rada br. 138 o minimalnim godinama starosti, za zasnivanje radnog odnosa

Proglašava se Zakon o ratifikaciji Konvencije Međunarodne organizacije rada br. 138 o minimalnim godinama starosti, za zasnivanje radnog odnosa, koji je usvojila Skupština SFRJ, na sednici Veća republika i pokrajina od 15. decembra 1982. godine i na sednici Saveznog veća od 30. decembra 1982. godine.

P br. 242

30. decembra 1982. godine

Beograd

Predsednik
Predsedništva SFRJ,
Petar Stambolić, s.r.

Predsednik
Skupštine SFRJ,
Raif Dizdarević, s.r.

Zakon o ratifikaciji Konvencije Međunarodne organizacije rada br. 138 o minimalnim godinama starosti, za zasnivanje radnog odnosa

Zakon je objavljen u "Službenom listu SFRJ - Međunarodni ugovori", br. 14/82 od 31.12.1982. godine.

Član 1

Ratifikuje se Konvencija Međunarodne organizacije rada br. 138 o minimalnim godinama starosti za zasnivanje radnog odnosa, koja je usvojena 26. juna 1973. godine na 58. zasedanju Generalne konferencije Međunarodne organizacije rada.

Član 2

Tekst Konvencije u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na srpskohrvatskom jeziku glasi:

KONVENCIJA BR. 138

KONVENCIJA O MINIMALNIM GODINAMA STAROSTI ZA ZASNIVANJE RADNOG ODNOSA

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je sazvaio Administrativni savet Međunarodnog biroa rada, održala je 58. zasedanje 6. juna 1973. godine, u Ženevi, pošto je odlučila da u okviru tačke 4 dnevnog reda zasedanja, usvoji neke predloge koji se odnose na minimalne godine starosti za zasnivanje radnog odnosa, i imajući u vidu odredbe Konvencije o minimalnim godinama starosti (industrija), 1919, Konvencije o minimalnim godinama starosti (pomorci) 1920, Konvencije o minimalnim godinama starosti (poljoprivreda), 1921, Konvencije o minimalnim godinama starosti (magacinski radnici i ložači), 1921, Konvencije o minimalnim godinama starosti (neindustrijska zaposlenja), 1932, Konvencije o minimalnim godinama starosti (pomorci - revidirana) 1936, Konvencije o minimalnim godinama starosti (industrija - revidirana), 1937, Konvencije o minimalnim godinama starosti (neindustrijska zaposlenja -

revidirana), 1937, Konvencije o minimalnim godinama starosti (ribari), 1959, i Konvencije o minimalnim godinama starosti (podzemni radovi), 1965, i smatrajući da je došlo vreme da se usvoji jedan opšti instrument u ovoj materiji, koji bi postepeno zamenio postojeće instrumente koji se primenjuju na ograničene privredne sektore, kako bi se postiglo potpuno ukidanje rada dece, i pošto se saglasila da ovaj instrument dobije formu međunarodne konvencije, usvojila je, na dan 26. juna 1973. godine, Konvenciju o minimalnim godinama starosti, 1973.

Član 1

Svaka članica za koju je ova konvencija stupila na snagu obavezuje se da će sprovoditi nacionalnu politiku čiji je cilj da se obezbedi efektivno ukidanje rada dece i da se progresivno pomeraju minimalne godine starosti za zasnivanje radnog odnosa ili rada u skladu sa potpunim fizičkim i mentalnim razvojem omladine.

Član 2

1. Svaka članica koja ratifikuje ovu konvenciju preciziraće, u izdaji koju će dati kao predlog uz ratifikaciju minimalne godine starosti za zasnivanje radnog odnosa ili rada na svojoj teritoriji i na prevoznim sredstvima registrovanim na njenoj teritoriji. Shodno čl. 4 do 8 ove konvencije, niko ispod utvrđenih minimalnih godina starosti neće se primati u radni odnos, odnosno na rad, bez obzira na zanimanje.

2. Svaka članica koja je ratifikovala ovu konvenciju može, naknadnom izjavom, obavestiti generalnog direktora Međunarodnog biroa rada da je odredila minimalne godine starosti iznad onih koje su ranije utvrđene.

3. Minimalne godine starosti precizirane u skladu sa stavom 1 ovog člana ne treba da budu ispod godina starosti završavanja obaveznog školovanja i u svakom slučaju, nikako ispod 15 godina.

4. Bez obzira na odredbe stava 3 ovog člana, članica čije su privredne i obrazovne mogućnosti nedovoljno razvijene, posle konsultacija sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, ako takve organizacije postoje, može da kao početne minimalne godine starosti precizira 14 godina.

5. Svaka članica koja je u skladu sa odredbama prethodnog stava utvrdila minimalne godine starosti na 14 godina treba da u izveštajima o primeni ove konvencije, koji se podnose na osnovu člana 22 Ustava Međunarodne organizacije rada, izjavi:

- a) da za to postoje razlozi, ili
- b) da se od navedenog datuma odriče prava korišćenja relevantnim odredbama.

Član 3

1. Minimalne godine starosti za zasnivanje bilo koje vrste radnog odnosa ili rada koji po svom karakteru ili okolnostima u kojima se obavlja može da ugrozi zdravlje, sigurnost ili moral mladih ne treba da bude ispod 18 godina.

2. Vrste zaposlenja, odnosno rada na koje se stav 1 ovog člana odnosi treba da budu utvrđene nacionalnim zakonima, odnosno propisima ili treba da ih utvrdi nadležni organ posle konsultacije sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, ako takve organizacije postoje.

3. Bez obzira na odredbe stava 1 ovog člana, nacionalni zakoni, odnosno propisi ili nadležni organ, posle konsultacija sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, ako takve organizacije postoje, mogu da dozvole zapošljavanje, odnosno rad licima počevši od 16 godina starosti pod uslovom da su zdravlje, sigurnost i moral tih lica potpuno zaštićeni i da su završili odgovarajuću školu, odnosno da su stručno osposobljeni u odgovarajućoj grani delatnosti.

Član 4

1. Ako je potrebno, nadležni organ može, posle konsultacija sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, ako takve organizacije postoje, da iz primene ove konvencije isključi ograničene kategorije zaposlenja, odnosno rada u čijoj se primeni javljaju posebni i značajni problemi.

2. Svaka članica koja ratifikuje ovu konvenciju treba da u svom prvom izveštaju o primeni konvencije, koji se podnosi na osnovu člana 22 Ustava Međunarodne

organizacije rada, navede sve kategorije koje bi mogle biti isključene saglasno stavu 1 ovog člana, obrazlažući razloge isključenja. U kasnijim izveštajima treba da iznese stav zakona i prakse koji se odnose na isključene kategorije i saopšti u kojoj meri se sprovodi ili se predlaže sprovođenje Konvencije u odnosu na te kategorije.

3. Zaposlenje ili rad iz člana 3 ove konvencije ne isključuje primenu Konvencije u skladu s ovim članom.

Član 5

1. Članica čije su privreda i administrativne službe nedovoljno razvijene može, posle konsultacija sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, ako takve organizacije postoje, da u početnoj fazi ograniči primenu ove konvencije.

2. Svaka članica koja primenjuje odredbe stava 1 ovog člana, u izjavi koja se prilaže uz ratifikaciju, preciziraće sve grane privredne delatnosti ili vrste preduzeća na koje će primenjivati odredbe Konvencije.

3. Odredbe Konvencije primenjivaće se uglavnom na rudnike i kamenolome, prerađivačku industriju, građevinarstvo, službe za snabdevanje električnom energijom, gasom i vodom, sanitarne službe, saobraćaj, skladišta i veze, plantaže i druga poljoprivredna preduzeća koja uglavnom proizvode u komercijalne svrhe, isključujući porodične i male posede koji proizvode za lokalnu potrošnju i koji, po pravilu, ne zapošljavaju najamne radnike.

4. Svaka članica koja je ograničila primenu ove konvencije shodno ovom članu:

a) navešće u svojim izveštajima, u skladu sa članom 22 Ustava Međunarodne organizacije rada, opšte stanje u oblasti zapošljavanja ili rada omladine i dece u granama delatnosti kode su isključene iz primene ove konvencije, kao i svaki napredak koji je eventualno postignut u pravcu šire primene odredaba Konvencije, i

b) može, u svako doba, formalno da proširi obim primene putem izjave upućene generalnom direktoru Međunarodnog biroa.

Član 6

Ova konvencija se ne primenjuje na rad koji obavljaju deca i omladina u školama za opšte, stručno ili tehničko obrazovanje ili u drugim ustanovama za obuku, odnosno na rad u preduzećima koji obavljaju lica koja imaju najmanje 14 godina, kada se taj rad obavlja u skladu sa uslovima koje je propisao nadležni organ, posle konsultacija sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, ako takve organizacije postoje, ako je takav rad sastavni deo:

a) tečaja obrazovanja ili obuke za koje je škola, odnosno ustanova obuke prvenstveno odgovorna,

b) programa obuke koji se uglavnom ili u celini izvodi u preduzeću, a koji je odobrio nadležni organ,

c) programa upućivanja, odnosno orijentacije čiji je cilj da olakša izbor zanimanja ili vrste stručnog osposobljavanja.

Član 7

1. Nacionalnim zakonima, odnosno propisima može da se dozvoli zapošljavanje ili rad licima od 13 do 15 godina starosti na lakšim radovima koji:

a) nisu štetni po njihovo zdravlje ili razvoj, i

b) ne idu na štetu njihovog pohađanja škole, njihovog učešća u programima profesionalne orijentacije ili obuke koje je odobrio nadležni organ ili njihove sposobnosti da prate određenu nastavu.

2. Nacionalnim zakonima, odnosno propisima može takođe da se dozvoli zapošljavanje ili rad licima koja imaju najmanje 15 godina a nisu još završila obavezno školovanje, ako taj rad zadovoljava uslove iznete u odredbama a) i b) stava 1 ovog člana.

3. Nadležni organ će utvrditi delatnosti u kojima se zapošljavanje, odnosno rad može dozvoliti u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana i propisaće broj časova i uslove u kojima se takvo zaposlenje, odnosno rad može izvoditi.

4. Bez obzira na odredbe st. 1 i 2 ovog člana, članica koja je primenjivala odredbe stava 4 člana 2 može, godine starosti od 13 do 15 da zameni godinama starosti od 12 do

14, shodno stavu 1, a godine starosti 15 godinama starosti 14, shodno stavu 2 ovog člana.

Član 8

1. Posle konsultacija sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, ako takve organizacije postoje, nadležni organ može, izdavanjem dozvola za pojedinačne slučajeve, dozvoliti izuzeće od zabrane zapošljavanja, odnosno rada, predviđene u članu 2 ove konvencije, za svrhe kao što je učešće u umetničkim manifestacijama.

2. Tako izdatim dozvolama ograničiće se broj časova i propisati uslovi pod kojima je zapošljavanje, odnosno rad dozvoljen.

Član 9

1. Sve potrebne mere, uključujući odredbu o odgovarajućoj kazni, preduzeće nadležni organ radi efikasnog sprovođenja odredaba ove konvencije.

2. Nacionalni zakoni, odnosno propisi ili nadležni organ treba da odrede lica koja su odgovorna za poštovanje odredaba o primeni Konvencije.

3. Nacionalnim zakonom, odnosno propisima ili od strane nadležnih organa propisaće se registri ili druga dokumenta koje poslodavac treba da vodi i stavlja na raspolaganje, ti registri, odnosno dokumenti, po mogućnosti propisno overeni, treba da sadrže ime i godine starosti ili datum rođenja lica koja se zapošljavaju ili koja rade a mlađa su od 18 godina.

Član 10

1. Ovom konvencijom revidiraju se, pod uslovima iznetim u ovom članu, Konvencija o minimalnim godinama starosti (industrija) 1919, Konvencija o minimalnim godinama starosti (pomorci) 1920, Konvencija o minimalnim godinama starosti (poljoprivreda), 1921, Konvencija o minimalnim godinama starosti (magacinski radnici i ložači), 1921, Konvencija o minimalnim godinama starosti (neindustrijska zaposlenja), 1932, Konvencija o minimalnim godinama starosti (pomorci - revidirana), 1936, Konvencija o minimalnim godinama starosti (industrija - revidirana), 1937, Konvencija o minimalnim godinama starosti (neindustrijska zaposlenja - revidirana), 1937, Konvencija o minimalnim godinama starosti (ribari), 1959, i Konvencija o minimalnim godinama starosti (podzemni radovi), 1965.

2. Stupanje na snagu ove konvencije neće uticati na dalju ratifikaciju sledećih konvencija: Konvencija o minimalnim godinama starosti (pomorci - revidirana), 1936, Konvencija o minimalnim godinama starosti (industrija - revidirana), 1936, Konvencija o minimalnim godinama starosti (industrija - revidirana), 1937, Konvencija o minimalnim godinama starosti (neindustrijska zaposlenja - revidirana), 1937, Konvencija o minimalnim godinama starosti (ribari), 1959, Konvencija o minimalnim godinama starosti (podzemni radovi), 1965.

3. Konvencija o minimalnim godinama starosti (industrija), 1919, Konvencija o minimalnim godinama starosti (pomorci), 1920, Konvencija o minimalnim godinama starosti (poljoprivreda), 1921 i Konvencija o minimalnim godinama starosti (magacinski radnici i ložači), 1921, biće zatvorene za dalju ratifikaciju kada se sve strane potpisnice saglase s tim zatvaranjem ratifikacijom ove konvencije ili jednom izjavom koju će dostaviti generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada.

4. Kada obaveze ove konvencije prihvati:

a) članica koja je potpisnik Konvencije o minimalnim godinama starosti (industrija - revidirana), 1937, a koja, shodno članu 2 ove konvencije utvrdi minimalne godine starosti od najmanje 15 godina, to ipso jure povlači neposredno otkazivanje te konvencije,

b) u odnosu na neindustrijsko zapošljavanje prema definiciji Konvencije o minimalnim godinama starosti (neindustrijska zaposlenja), 1932, za članicu koja je potpisnik te konvencije to ipso jure povlači neposredno otkazivanje te konvencije,

c) u odnosu na neindustrijsko zapošljavanje prema definiciji Konvencije o minimalnim godinama starosti (neindustrijsko zaposlenje - revidirana), 1937, za članicu koja je potpisnik te konvencije, a koja, shodno članu 2 ove konvencije, utvrdi minimalne godine starosti od najmanje 15 godina, to ipso jure povlači neposredno otkazivanje te konvencije,

d) u odnosu na zapošljavanje u oblasti pomorstva za članicu koja je potpisnik Konvencije o minimalnim godinama starosti (pomorci - revidirana), 1936, a koja, shodno članu 2 ove konvencije, utvrdi minimalne godine starosti od najmanje 15 godina, ili precizira da se član 3, ove konvencije primenjuje na zapošljavanje u oblasti pomorstva, to ipso jure povlači neposredno otkazivanje te konvencije,

e) u odnosu na zapošljavanje u oblasti pomorskog ribolova za članicu koja je potpisnik Konvencije o minimalnim godinama starosti (ribari), 1939, a koja shodno članu 2 ove konvencije utvrdi minimalne godine starosti od najmanje 15 godina, ili precizira da se član 3 ove konvencije primenjuje na zapošljavanje u pomorskom ribolovu, to ipso jure povlači neposredno otkazivanje te konvencije,

f) članica koja je potpisnik Konvencije o minimalnim godinama starosti (podzemni radovi), 1965, a koja, shodno članu 2 ove konvencije, utvrdi minimalne godine starosti u okviru godina starosti utvrđenih u skladu sa tom konvencijom ili koja precizira da se te godine starosti primenjuju na rad u rudnicima saglasno članu 3 ove konvencije, to ipso jure povlači neposredno otkazivanje te konvencije,

ako i kada ova konvencija stupi na snagu.

5. Prihvatanje obaveza ove konvencije:

a) povlači otkazivanje Konvencije o minimalnim godinama starosti (industrija), 1919, saglasno članu 12 te konvencije,

b) povlači otkazivanje Konvencije o minimalnim godinama starosti (poljoprivreda), 1921, saglasno članu 9 te konvencije,

c) povlači otkazivanje Konvencije o minimalnim godinama starosti (pomorci), 1920, saglasno članu 10 te konvencije i Konvencije o minimalnim godinama starosti (magacinski radnici i ložači), 1921 saglasno članu 12 te konvencije,

ako i kada ova konvencija stupi na snagu.

Član 11

Zvanična obaveštenja o ratifikaciji ove konvencije dostavljaju se generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada radi registracije.

Član 12

1. Ova konvencija obavezuje samo članice Međunarodne organizacije rada čiju je ratifikaciju registrovao generalni direktor.

2. Ona stupa na snagu dvanaest meseci od dana kada je Generalni direktor registrovao ratifikaciju dve članice.

3. Posle toga, ova konvencija stupa na snagu za svaku članicu dvanaest meseci od datuma registrovanja njene ratifikacije.

Član 13

1. Članica koja je ratifikovala ovu konvenciju može da je otkáže posle isteka perioda od deset godina od datuma kada je Konvencija prvi put stupila na snagu, aktom koji se dostavlja generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada radi registracije. Otkazivanje stupa na snagu posle isteka roka od godinu dana od njegove registracije.

2. Svaka članica koja je ratifikovala ovu konvenciju i koja, u toku godine posle isteka desetogodišnjeg perioda spomenutog u prethodnom stavu, ne iskoristi pravo otkazivanja predviđeno u ovom članu, biće obavezna za sledeći period od deset godina, a posle toga može da otkáže ovu konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg perioda pod uslovima predviđenim u ovom članu.

Član 14

1. Generalni direktor Međunarodnog biroa rada obavestiće sve članice Međunarodne organizacije rada o registrovanju svih ratifikacija i otkazivanja koje dostave članice Organizacije.

2. Obaveštavajući članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije koja mu je dostavljena, generalni direktor će skrenuti pažnju članicama Organizacije na datum stupanja konvencije na snagu.

Član 15

Generalni direktor Međunarodnog biroa rada dostaviće generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, radi registracije, saglasno članu 102 Povelje Ujedinjenih nacija,

potpune podatke o svim ratifikacijama i otkazivanjima koje je on registrovao u skladu sa odredbama prethodnih članova.

Član 16

Ako je potrebno, Administrativni savet Međunarodnog biroa rada podneće Generalnoj konferenciji izveštaj o primeni ove konvencije i razmotriće da li je poželjno da se na dnevni red Konferencije stavi pitanje njene celovite ili delimične revizije.

Član 17

1. Ako Konferencija usvoji novu konvenciju kojom se ova konvencija revidira u celini ili delimično, a ako novom konvencijom drugačije nije predviđeno:

a) ratifikacija nove konvencije kojom se od strane jedne članice vrši revizija, bez obzira na navedene odredbe člana 13, povlači ipso jure neposredno otkazivanje ove konvencije, ako i kada nova konvencija kojom se vrši revizija stupi na snagu,

b) na dan stupanja na snagu nove konvencije kojom se vrši revizija, ova konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju od strane članica.

2. Ova konvencija, u svakom slučaju, ostaje na snazi u svom sadašnjem obliku i sadržaju za one članice koje su je ratifikovale, ali nisu ratifikovale konvenciju kojom se vrši revizija.

Član 18

Tekstovi ove konvencije na engleskom i francuskom jeziku podjednako su autentični.

Tekst ove konvencije je autentičan tekst koji je propisno usvojila Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, na 58 zasjedanju, održanom i zaključenom 27. juna 1973. godine, u Ženevi.

U potvrdu čega su potpisali, 27. juna 1973. godine.

Predsednik Konferencije,
Bintuá Tshiabola, s.r.
Generalni direktor
Međunarodnog biroa rada,
Wilfred Jenks, s.r.

Tekst ove konvencije je verodostojna kopija teksta koji su svojim potpisima autorizovali predsednik Međunarodne konferencije rada i generalni direktor Međunarodnog biroa rada.

Potvrđuje se da je kopija verodostojna i potpuna,

Član 3

Ratifikacijom ove konvencije otkazuju se Konvencija br. 5 o utvrđivanju minimuma godina za prijem dece na industrijske radove, ratifikovana Zakonom o ratifikaciji Konvencije MOR br. 5 o utvrđivanju minimuma godina za prijem dece na industrijske radove ("Službene novine", br. 95-XXII/27), Konvencija br. 7 o utvrđivanju minimuma godina za prijem dece na pomorske radove, ratifikovana Zakonom o ratifikaciji Konvencije MOR br. 7 o utvrđivanju minimuma godina za prijem dece na pomorske radove ("Službene novine", br. 95-XXII/27) i Konvencija br. 15 koja utvrđuje minimum godina starosti za prijem mladića na rad kao magacinskih radnika (kolmena) ili ložača na brodovima, ratifikovana Zakonom o ratifikaciji Konvencije MOR br. 15 koja utvrđuje minimum godina starosti za prijem mladića na rad kao magacinskih radnika (kolmena) ili ložača na brodovima ("Službene novine", br. 95-XXII/27).

Član 4

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SFRJ".